

ZEMĚPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, organizační a časové vymezení

Předmět zeměpis je vyučován jako samostatný předmět v 6., 7., 8. a 9. ročníku. V 6., 7, 8. ročníku dvě hodiny týdně, v 9. ročníku jednu hodinu týdně. V 7. ročníku je zařazeno, jako volitelný předmět, zeměpisné praktikum. Časová dotace je jedna hodina týdně.

Zeměpis se vyučuje v odborné učebně. Řád učebny zeměpisu je nedílným vybavením učebny, dodržování uvedených pravidel je pro každého žáka závazné.

Vzdělávání v předmětu zeměpis směřuje k:

- provázání mezi cíly, obsahem vzdělání a kompetencemi, důraz na získání klíčových kompetencí
- učení jednat a žít společně – umět pracovat samostatně i v týmech, otevřeně komunikovat s ostatními, zvládat konflikty, respektovat odlišné názory, chápat vzájemnou souvislost
- umění se orientovat v různých situacích a adekvátně na ně reagovat, být schopen řešit problémy a vést plnohodnotný život
- získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí, osvojování hlavních geografických objektů, jevů, pojmů a používání poznávacích metod
- získávání a rozvíjení dovedností pracovat se zdroji geografických informací
- respektování přírodních hodnot, lidských výtvorů a k podpoře ochrany životního prostředí
- rozvoji trvalého zájmu o poznávání vlastní země a regionů světa jako nedílné součásti životního způsobu moderního člověka
- rozvíjení kritického myšlení a logického uvažování
- aplikování geografických poznatků v praktickém životě

Formy a metody práce podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

- výkladové hodiny propojené diskusí s demonstračními pomůckami a obrazovým materiálem
- skupinová práce (využití map, pracovních listů, odborné literatury, časopisů, internetu)
- zeměpisné vycházky s pozorováním a komplexní exkurze
- školní projekty

Pomůcky pro výuku zeměpisu:

- glóbus, školní atlasy, mapy, odborná literatura, časopisy, encyklopedie, statistiky, fotografie, video, internet, buzola, turistický průvodce, katalogy cestovních kanceláří aj.

Předmět zeměpis úzce souvisí s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda:

- chemie: znečištění atmosféry, hydrosféry, biosféry, chemický průmysl...
- fyzika: sluneční soustava, vesmír, oběh vody v přírodě, druhy elektráren...
- přírodopis: CHKO, národní parky, ekosystémy, druhy půd, flóra a fauna...

Mezipředmětové vztahy jsou aplikovány i na předměty z ostatních vzdělávacích oblastí:

- matematika: měřítko mapy, převody jednotek, práce s grafy, diagramy, počet obyvatel...
- ICT: zdroj aktuálních informací a jejich zpracování
- dějepis: kultura národů, historie států, objevné plavby, historické památky...
- český jazyk: názvosloví na mapách, vyprávění zážitků z cestování...
- cizí jazyk: slovní zásoba s tematikou voda, mapa, lesy...
- občanská výchova: politická mapa světa, monarchie a republika, vztah k obci
- výchova ke zdraví: životní úroveň obyvatelstva, hygiena...

- výtvarná výchova: kresba zajímavé budovy v obci
- hudební výchova: písnička s tematikou les, voda...

Předmětem prolínají průřezová témata:

OSV: osobnostní rozvoj - rozvoj schopností poznávání; seberegulace, sebeorganizace; kreativita; sociální rozvoj, poznávání lidí; mezilidské vztahy; komunikace; kooperace; morální rozvoj - řešení problémů a rozhodovací dovednosti; hodnoty, postoje

Přínos zeměpisu:

- spoluvytváří dovednosti týkající se spolupráce a komunikace v týmu a v různých pracovních situacích
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjí základní dovednosti pro týmovou spolupráci

VDO: občanská společnost a stát; formy participace občanů v politickém životě; principy demokracie

Přínos zeměpisu:

- podporuje aktivity vedoucí k respektování zásad, slušnosti, toleranci, odpovědnosti a dodržování principu demokracie
- respektuje kulturní, etnické a jiné odlišnosti
- vede k ohleduplnosti a ochotě pomáhat slabším (pobyť ve volné přírodě, cestování)

EGS: Evropa a svět nás zajímá; objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané

Přínos zeměpisu:

- vede k orientaci na mapě dnešního světa
- směřuje k orientaci pro chápání globalizačních a rozvojových procesů
- seznamuje s příčinami a důsledky globálních problémů lidstva
- napomáhá vytvářet představy o mezinárodní rozvojové spolupráci
- vytváří poznatky a dovednosti k přípravě zájezdů s cestovní kanceláří

MKV: kulturní difference; lidské vztahy; etnický původ; multikulturalita; principy solidarity

Přínos zeměpisu:

- seznamuje s různými kulturami, s jejich tradicemi i hodnotami, podporuje utváření pozitivních mezilidských vztahů
- ukazuje cestu ke komunikaci a soužití ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin (respekt, tolerance)

EV: ekosystémy; základní podmínky života; lidské aktivity a problémy životního prostředí; vztah člověka k prostředí

Přínos zeměpisu:

- podporuje realizaci konkrétních pracovních aktivit ve prospěch životního prostředí, poznávání významů a rolí různých profesí ve vztahu k životnímu prostředí
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jeho ohrožení (živelné pohromy)
- přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahu k prostředí v různých oblastech světa
- vede k angažování se v ochraně životního prostředí, vhodnému přístupu k přírodě, k přírodnímu a kulturnímu dědictví

MV: kritické čtení a vnímání mediálního sdělení; interpretace vztahu mediálního sdělení a reality; stavba mediálního sdělení; tvorba mediálního sdělení; práce v realizačním týmu

Přínos zeměpisu:

- spoluvytváří předpoklady ke kritickému vnímání mediálních sdělení, k přiměřené analýze mediálních prostředků jako zdrojů geografických dat a informací
- vede ke sledování zpravodajských relací k zájmu o odbornou literaturu a časopisy
- rozvíjí dovednosti při práci s internetem
- vede ke kritickému přebírání všech získaných informací

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Žáci:

- vybírají a využívají vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, propojují získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti
- získané poznatky kriticky posuzují, porovnávají a formulují závěry
- poznávají smysl a cíl učení, mají pozitivní vztah k učení

Učitel vede žáky:

- k vyhledávání, shromažďování, třídění, porovnávání informací;
- k používání odborné terminologie
- k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky a využití v praxi
- k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů

Kompetence komunikativní

Žáci:

- formulují a vyjadřují své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřují se souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- se učí naslouchat promluvám druhých lidí, vhodně na ně reagují

Učitel vede žáky:

- ke komunikaci mezi sebou a učitelem a k dodržování předem stanovených pravidel vzájemné komunikace
- k naslouchání a respektování názorů druhých
- k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů, grafů a jiných forem záznamů v písemné i mluvené podobě

Kompetence k řešení problémů

Žáci:

- jsou schopni pochopit problém, vyhledat k němu vhodné informace, diskutovat o možnostech řešení, učí se myslet kriticky, jsou schopni hájit svá rozhodnutí

Učitel vede žáky:

- k vyhledávání a kombinování informací z různých informačních zdrojů
- k využívání metod, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům sami žáci
- k argumentaci, k diskusi na dané téma, k obhajování svých výroků
- k odpovědím na otevřené otázky
- k práci s chybou

Kompetence sociální a personální

Žáci:

- spolupracují ve skupinách na základě vytvořených pravidel, upevňují dobré mezilidské vztahy, pomáhají si a jsou schopni o pomoc požádat, učí se vzájemnému naslouchání

Učitel vede žáky:

- k využívání skupinového a inkluzivního vyučování
- k utváření pocitu zodpovědnosti za svá jednání
- k ochotě pomoci a o pomoc požádat
- k spoluúčasti na vytváření kritérií hodnocení a k následnému hodnocení svých výsledků
- k dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů
- k občanské odpovědnosti za vytváření podmínek pro udržitelný rozvoj v lokálním a globálním měřítku

Kompetence občanské

Žáci:

- respektují názory druhých, uvědomují si svá práva a povinnosti ve škole i mimo školu
- se rozhodují zodpovědně podle dané situace
- chápou základní environmentální problémy, respektují požadavky na kvalitní životní prostředí, jednají v zájmu trvale udržitelného rozvoje

Učitel vede žáky:

- k dodržování pravidel slušného chování
- k pochopení práv a povinností v souvislosti s principem trvale udržitelného rozvoje
- k tomu, aby brali ohled na druhé
- k vytváření osobních představ o geografickém a životním prostředí

Kompetence pracovní

Žáci:

- jsou seznámeni s pravidly bezpečného chování v terénu
- jsou vedeni k efektivní práci

Učitel vede žáky:

- k dodržování pravidel bezpečného chování v terénu
- k vyhledávání a využívání různých zdrojů informací